

(circa 15%), die beide op hun beurt een verminderde weefseldruk en daardoor verlagning van de basale bloeddruk bij hypertensiepatiënten teweegbrengen.

De verhoogde gevoeligheid voor bloeddrukverlagende prikkels, door chlorothiazide teweeggebracht, maakt een gecombineerde therapie wenselijk. Afgezien van de zeer ernstige en de zeer lichte gevallen beveelt de auteur een behandeling aan met Apresoline (van tweemaal daags 25 mg tot driemaal daags 50 mg), gecombineerd met chlorothiazide (tweemaal daags 500 mg). In ernstiger gevallen, waar ganglionblokkerende stoffen gegeven worden, moet bij combinatie met chlorothiazide de dosering gehalveerd worden, aangezien anders ernstige hypotensie en collaps kunnen optreden.

Het voornaamste gevaar van langdurige chlorothiazidetoe-diening is hypokalemie. Bij decompensatio cordis is extra voorzichtigheid geboden, daar digitalisintoxicatie gemakkelijk optreedt bij hypokalemie. Door intermitterend toedienen van chlorothiazide en vermindering of staken van de digitalis-therapie zijn moeilijkheden op dit punt meestal wel te voorkomen, terwijl zo nodig extra kalium gegeven kan worden. Het gebruik van chlorothiazide wordt ontraden in die gevallen, waarbij toch al neiging tot hypokalemie bestaat, zoals tijdens behandeling met corticosteroiden, bij langdurige diarree en bij ziekten van de niertubuli. Volgens de auteur bestaat er weinig of geen gevaar voor een teveel onttrekken van natrium en chloor aan het lichaam. Is het NaCl-gehalte in de extracellulaire vloeistof eenmaal tot een bepaald minimum gedaald, dan blijkt chlorothiazide niet in staat, nog meer NaCl hieraan te onttrekken.

E. van Westreenen.

59-044 Chlorothiazide in the treatment of hypertension. Gifford, R. W. (1959) *Postgrad. Med.* 25, 559.

De schrijver geeft een kritische beschouwing van 230 patiënten met hypertensie van verschillende aard, die tussen 1 september 1957 en 1 augustus 1958 met chlorothiazide werden behandeld. De dosering bedroeg 125 tot 2.000 mg per dag, waarbij tweemaal daags 500 mg het meest werd gebruikt. Het bleek dat chlorothiazide, als enige therapie gegeven, een matig hypotensief effect had en bij een groep van middelmatig ernstige patiënten in 35 procent der gevallen een voldoende daling van de bloeddruk veroorzaakte. Belangrijker was echter het feit, dat chlorothiazide andere bloeddrukverlagende stoffen potentieerde. De dosering der ganglionblokkerende stoffen kon men, bij combinatie met chlorothiazide, gemiddeld 50 procent verminderen, waardoor men minder bijwerkingen van deze middelen zag en een gemakkelijker controle

van de bloeddruk verkreeg. Ook de combinatie met Apresoline was sterk werkzaam, terwijl de combinatie van reserpine en chlorothiazide, hoewel minder, nog een duidelijk effect gaf. De combinatie met Veratrum werd niet voldoende onderzocht.

Bij zes van zeven patiënten, die vroeger een thoracolumbale sympatetectomie hadden ondergaan, kon geen grotere gevoeligheid voor de hypotensieve werking van chlorothiazide worden aangetoond. Of deze hypotensieve werking een specifiek effect van de diuretische eigenschappen is ofwel een hierboven uitgaande specifieke hypotensieve werking, is nog niet duidelijk.

Over het algemeen gaf chlorothiazide weinig bijverschijnselen. De orthostatische zijn meestal te wijten aan het feit, dat men voor de toediening van chlorothiazide de dosering van het ganglionblokkerende middel niet voldoende had verlaagd. Was dit wel gedaan, dan had de combinatie in dit opzicht niet meer risico's dan het ganglionblokkerende middel alleen. In ongeveer 50 procent der gevallen werd, veelal tezamen, een kaliumverlaging en een ureumverlaging van het bloedserum opgemerkt. In 40,7 procent der gevallen zag men een serumkaliumgehalte lager dan 3,5 meq. Slechts in 10 procent hiervan traden klinische symptomen op, zoals slaphed, anorexie en een vieze smaak in de mond, welke verdwenen na de toediening van kalium. De lage serumkaliumwaarden neigden tot herstel, ook als geen kalium werd bijgegeven en de therapie werd voortgezet. Toediening van kalium vanaf het begin van de behandeling gaf geen absolute bescherming tegen kaliumdepletie.

Als indicaties voor de toediening van kalium stelt de schrijver: Lage serumkaliumwaarden voor het begin van de behandeling; serumkaliumwaarden lager dan 3 meq. gedurende de behandeling; chronische nierinsufficiëntie; begeleidend therapie met digitalis; gastrointestinale stoornissen, waardoor de kaliumopname gestoord kan zijn en onvoldoende gelegenheid tot streng medisch toezicht.

In 22,9 procent der gevallen werd een ureumverhoging gevonden bij patiënten, die voor de toediening van chlorothiazide normale waarden hadden. Is er voor de behandeling al een ureumverhoging, dan ziet men deze in 50 procent der gevallen sterk toenemen. Bij staken van de behandeling daalden de waarden tot de oorspronkelijke hoogte. In verband hiermede beveelt de schrijver aan bij de behandeling met chlorothiazide in de eerste maand tweemaal het serumkalium- en serumureumgehalte te bepalen en later zo vaak er aanleiding toe is.

J. M. Deveer

NEDERLANDS HUISARTSEN GENOOTSCHAP

JAAROVERZICHT 1959 VAN DE SECRETARIS VAN HET N.H.G.

Het wel en wee van het Nederlands Huisartsen Genootschap gedurende één jaar is als een boeiende roman, waarin de schrijver steeds meer personen in de handeling betreft en steeds gecompliceerdere situaties construeert. Wij allen, leden van ons Genootschap en velen in de ons omringende buitenwereld, spelen hierin een rol en maken van nabij of van verre de ontwikkeling er van mede. Deze roman in zijn geheel te lezen is echter het uitsluitende voorrecht van de secretaris. Dat aan dit voorrecht de opdracht inherent is u een totaaloverzicht te geven, is dan ook volkomen aanvaardbaar. Maar zelfs indien daartoe het gebruikelijke boekenhalfuur ter beschikking zou zijn, dan nog zou het de secretaris moeilijk vallen de ontelbare belangrijke feiten in zulk een kort tijdsbestek te comprimeren. Nu hem echter een nog engere tijdslimiet is toebedeeld, zal hij zich in dit overzicht onverbiddelijk moeten beperken en slechts de voornaamste gebeurtenissen kunnen memoreren, zonder in het algemeen diep op de samenhang der onderdelen te kunnen ingaan. Een restrictie, die u, naar hij hoopt, zult willen aanvaarden, evenals het afwijken van

de chronologie, overal waar dit ter wille van de duidelijkheid nodig is.

Bij de aanvang van het verslagjaar telde het Genootschap 773 leden. Door de dood ontvielen ons de leden C. H. Breyer te Amsterdam, P. F. Engwirda te Bovenkarspel en W. K. Gunst te Breda.

Door opzegging van het lidmaatschap verlieten zestig leden het Genootschap. Tot onze vreugde echter zetten van deze laatsten zeven hun werkend lidmaatschap om in een buitengewoon lidmaatschap. Wij mochten 59 nieuwe werkende leden en 12 nieuwe buitengewone leden begroeten. Het Genootschap telt derhalve op heden 788 werkende leden, waarvan 27 buitengewone leden. Bovendien is het Genootschap in het verheugende bezit van drie corresponderende leden, van wie twee in de Verenigde Staten en een in Canada.

Evenals het vorige jaar, werd ook thans nagegaan welke redenen hadden geleid tot bedanken voor het lidmaatschap. Dit was 10 maal uittreden uit de huisartsenpraktijk, 9 maal tijdsgebrek, 13 maal andere persoonlijke redenen, 12 maal te hoge contributie en 5 maal teleurstelling over het N.H.G. zelf. In 11 gevallen zijn wij er niet in geslaagd de redenen van

bedanken te achterhalen. Opmerkelijk was overigens, dat in 19 gevallen wel het abonnement op „huisarts en wetenschap” werd gecontinueerd.

Laat de omvang van het Genootschap zich in cijfers uitdrukken, slechts zelden is dit het geval met de werkzaamheden van het Genootschap.

Dat aan de statuten, zoals die door het Ledencongres 1958 waren vastgesteld, bij Koninklijk Besluit no. 75 van 28 januari 1959 Koninklijke goedkeuring werd verleend, stemde tot voldoening en gaf het Genootschap zijn status onder de erkende verenigingen.

Door een absoluut gebrek aan tijd van de leden der Reglements-commissie kwam ook dit jaar het concept voor een Huishoudelijk Reglement nog niet gereed.

Als richting gevend aan en bepalend voor de urgentie van onze werkzaamheden moet ongetwijfeld worden gezien de op 23 en 24 januari 1959 gehouden, thans allerwegen als „Woudschoten-conferentie” bekend staande bijeenkomst, waarop alle bestuursleden en commissieleden bijeen kwamen om zich, tezamen met enkele daartoe uitgenodigde adviseurs, te beraden over de doelstelling van het N.H.G., over de definitie van de functie van de huisarts en over de taken van de huisarts. Van Deen en Buma hebben hier inleidingen gehouden, waarop in discussiegroepen kon worden voortgebouwd; uit de besprekingen in deze groepen resulteerde een aantal conclusies, dat het bestuur voor zijn beleid, de commissies voor hun adviezen en de studiegroepen voor hun programma's de normen bood, waaraan zulk een grote behoefte bleek te bestaan. Ook de overige leden zullen hieraan de betekenis kunnen toetsen, die het N.H.G. voor hen heeft, terwijl de belangstellende buitenwereld nu eveneens in staat is het karakter van het Genootschap duidelijker te onderkennen. Deze zogenaamde „Woudschoten-conclusies” zijn ons daarom zo dierbaar geworden, omdat wij deze enerzijds beschouwen als een beginselverklaring en anderzijds bij nadere bestudering en hantering daarvan meer en meer blijkt, hoe rijk van inhoud deze conclusies zijn. In „huisarts en wetenschap” werden reeds enige opstellen hieraan gewijd, en ongetwijfeld zullen nog vele artikelen opwellen uit deze schier onuitputtelijke bron.

Centra en lokale Studiegroepen

Kan dus „Woudschoten” worden gezien als het Credo van ons Genootschap, de basis van het Genootschap zelf wordt gevormd door de Centra en lokale studiegroepen.

Meer nog dan in de Adviescommissies en de Landelijke Studiegroepen moet in de Centra, en met name in de lokale studiegroepen, de doelstelling van het N.H.G. tot leven worden gebracht en worden nagestreefd. In vele Centra heerst op dit gebied een verheugende activiteit. In enkele Centra kwam dit N.H.G.-werk nog onvoldoende op gang. Maatregelen om hierin verbetering te brengen werden, ook van de kant van het N.H.G.-bestuur, ondernomen, maar hebben nog niet overal tot resultaat geleid. Het is een dringende zaak hieraan in het komende jaar de grootst mogelijke aandacht te besteden.

In sommige Centra staan de Centrumbijeenkomsten in het middelpunt van de activiteit. Steeds meer treden daar huisartsen als sprekers op en wordt van de hulp van specialisten slechts gebruikt gemaakt om de bijdragen der huisartsen in deze bijeenkomsten te coördineren en een wetenschappelijk verantwoorde basis te geven. Kon in het vorige jaaroverzicht nog een opsomming worden gegeven van de onderwerpen, die in de Centra aan de orde waren geweest, thans is dit aantal zo groot geworden, dat volstaan moet worden met de vermelding, dat eigenlijk alle door het huisartsenwerk bestreken of geraakte gebieden hierbij waren betrokken.

Andere Centra bepaalden zich in hoofdzaak tot organisatorische en administratieve bemoeiingen en legden de nadruk op de zelfwerkzaamheid der leden in de plaatselijke studiegroepen. Dit principe culmineerde in een besluit van het grootste Centrum in den lande, dat zich nu gaat beperken tot één Centrumvergadering per jaar en daarnaast vijf studiegroepen oprichtte.

Tenslotte zijn er Centra van zo geringe omvang, dat er geen

wezenlijk verschil is met een lokale studiegroep. Helaas spelen de grote afstanden juist in deze, met N.H.G.-leden dun bevolkte gebieden een remmende rol bij het bezoek aan de bijeenkomsten; daardoor komt de toch zo noodzakelijke onderlinge band der leden veelal moeizaam tot stand. Wat hieraan zal moeten worden gedaan, is nog niet geheel duidelijk. Waarschijnlijk zal een der middelen een ledenwervingsactie zijn om te komen tot meer mogelijkheden voor groepsvorming. De propaganda voor het N.H.G. zal dan ook in het komende jaar vooral op de hier bedoelde gebieden moeten zijn gericht, wat niet wil zeggen, dat niet ook de propaganda elders de volle aandacht zal moeten hebben.

De lokale studiegroepen, waarvan er in 23 Centra nu 35 werken, hebben een groot aantal studieobjecten aangevat, soms in samenwerking met studiegroepen elders, welke samenwerking veelal op instigatie van de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek tot stand kwam.

De onderlinge band tussen de Centra, casu quo de lokale studiegroepen, en hun contacten met het Genootschap in het algemeen en met het N.H.G.-bestuur in het bijzonder vroegen ook dit jaar de nodige aandacht. Behalve aan de bestaande banden, zoals die reeds worden gelegd door „huisarts en wetenschap”, door het Ledencongres en door de vergaderingen van het N.H.G.-bestuur met de besturen der Centra, werd behoefte gevoeld aan meer persoonlijk contact. Het N.H.G.-bestuur besloot daarom in elke Bestuursvergadering een vertegenwoordiger van een Centrum uit te nodigen ten einde over en weer directer elkaars problemen te leren kennen en suggesties hierover te kunnen uitwisselen. Verder werden aan ieder lid van het N.H.G.-bestuur enkele Centra toegewezen om deze van tijd tot tijd te bezoeken en zodoende ook ter plaatse, waar deze Centra zijn gegroepeerd, van gedachten te kunnen wisselen over bestaande mogelijkheden en moeilijkheden en een inzicht te verkrijgen in de lokale behoeften der Centra en studiegroepen, o.a. ook op het gebied van de nascholing.

In het algemeen wordt een Centrum bezocht door het bestuurslid, dat het Centrum heeft mede-opgericht. Van dergelijke bezoeken wordt in de vergaderingen van het N.H.G.-bestuur steeds een uitvoerig schriftelijk verslag ter bespreking aangeboden. Gebleken is reeds, dat deze beide contact-mogelijkheden nuttig zijn en op prijs worden gesteld.

Dat ook de onderlinge uitwisseling van vergaderingsverslagen, notulen, jaarverslagen en memoranda van behandelde onderwerpen uitermate belangrijk is voor het stimuleren van het leven in de Centra, wordt nog onvoldoende ingezien. Via het secretariaat en door middel van „huisarts en wetenschap” zou op veel grotere schaal dan nu het geval is, het contact tussen de Centra onderling kunnen worden verbeterd en dienstbaar gemaakt aan de uitbouw der plaatselijke werkzaamheden, zowel in de bestaande studiegroepen als in nieuwe studiegroepen, waarvan de oprichting belangrijk zou kunnen worden gestimuleerd door kennis te nemen van ervaringen, werkmethode en nieuwe ideeën van anderen. Ook het aanleggen van een lijst van geschikt gebleken onderwerpen en sprekers, welke lijst door het secretariaat zou kunnen worden bijgehouden indien dit beschikte over de hierover plaatselijk bestaande ervaringen, zou in dit verband van grote waarde kunnen zijn. Voor het streven deze publiciteits-gedachte ingang te doen vinden, is in de afgelopen verslagperiode de grondslag gelegd en het zal in de komende jaren met aller medewerking tot volle ontwikkeling moeten worden gebracht. Het zijn in de eerste plaats de individuele N.H.G.-leden, de lokale studiegroepen en de Centra, die hiervoor de gegevens zullen moeten leveren.

Het geheel overziende, kan worden gezegd, dat de Centra er in het algemeen goed in slagen de activiteiten der N.H.G.-leden in hun werkgebied te bundelen, dat de bestaande lokale studiegroepen met enthousiasme werken, maar dat de oprichting van nog aanzienlijk meer studiegroepen nodig zal zijn om ieder N.H.G.-lid tot een hem zelf bevredigende zelfwerkzaamheid te brengen en dat daartoe een verhoogde wisselwerking tussen de reeds bestaande organen in het N.H.G. belangrijk zal kunnen bijdragen.

Direct betrekking hebbend op het werk in de studiegroepen is de discussietechniek. Een eerste cursus over dit onderwerp is kort geleden gehouden met acht deelnemers, die onder leiding

van een terzake zeer deskundige zijn opgeleid tot discussie-leiders en als zodanig van groot profijt kunnen worden voor de gang van zaken in hun studiegroepen. Of deze cursus zal worden herhaald, zal afhangen van de bereikte resultaten, die thans nog worden bestudeerd.

Het N.H.G.-bestuur overweegt voorts plannen voor een soort kadervorming binnen het Genootschap. Het optimaal functioneren van onze vereniging vereist een doelgerichte deskundigheid; de maximale ontplooiing van alle in het N.H.G. aanwezige potenties zal op de duur afhankelijk zijn van de kwaliteit van de leiding op elk niveau. Bestudering van de mogelijkheid hierin tijdig te voorzien acht het N.H.G.-bestuur zich een plicht; de mogelijkheden om tot een praktische uitvoering der plannen te komen hangen — zo niet uitsluitend, dan toch voor een belangrijk deel — af van de beschikbare geldmiddelen.

Landelijke Studiegroepen

Studiegroep „Praktijkvoering”. De doelstelling van de Studiegroep „Praktijkvoering”, die zich aanvankelijk beperkte tot het ontwerpen van een registratiesysteem van medische en financiële gegevens, breidde zich uit tot het gehele gebied van de praktijkvoering van de huisarts. De Studiegroep bracht rapporten uit over het instrumentarium van de huisarts, over sterilisatie in de huisartsenpraktijk en over het opbergen van werkkaarten en specialistenbrieven; deze rapporten worden thans gereed gemaakt voor publikatie. De vele over deze onderwerpen binnenvallende brieven getuigen van een grote belangstelling hiervoor, zowel binnen als buiten het Genootschap en bewijzen de bestaande behoefte aan voorlichting op dit gebied. Van de werkkaart zijn in anderhalf jaar tijd reeds afgeleverd 471.565 exemplaren, waarin 303.725 aan 192 N.H.G.-leden en 167.840 aan 165 niet-N.H.G.-leden. De half miljoenste kaart wordt nog in dit jaar verwacht.

Bij het ontwerpen van een zwangerschapskaart werd gestreefd naar coördinatie met andere groepen elders in het land. Toen dit overleg teleurstellend verliep en het niet mogelijk bleek tot één uniforme zwangerschapskaart te komen, werd besloten het eigen ontwerp te voltooien. Dit kwam in mei 1959 gereed en het zal nu gedurende een jaar op zijn deugdelijkheid worden beproefd. Van deze zwangerschapskaart werden er in 4 maanden reeds 5.850 afgenomen, waarvan 3.950 door 59 N.H.G.-leden en 1.900 door 31 niet-N.H.G.-leden. Voor de definitieve samenstelling van deze kaart, die in 1960 haar beslag zal krijgen, zegden 36 gebruikers toe hun ervaringen ter beschikking van de studiegroep te zullen stellen.

De laatste maanden van het verslagjaar werden voor een groot deel gewijd aan de organisatie van de tentoonstelling „De praktijkruimte van de huisarts”, zoals die heden tijdens dit congres te bezichtigen is. Ook in het komende jaar zal een groot deel van de aandacht van de Studiegroep in beslag worden genomen door de voorbereiding van de volgende delen van deze tentoonstelling en door het verwerken van de kritiek op het reeds gerealiseerde gedeelte daarvan; de nadruk valt voorshands op de vormgeving en op de inrichting van de praktijkafdeling van de huisarts. Andere onderwerpen, zoals de financiële administratie, zullen ook het komende jaar, wel weer in reserve moeten worden gehouden. Het contact tussen bestuur en leden van deze landelijke studiegroep was wel eens onvoldoende. Met rondschrijfbrieven, waarin de aan de orde zijnde problemen uiteengezet en de adviezen der leden gevraagd werden, werd getracht hierin verbetering te brengen. Tot de gezochte verbetering droeg ook bij de in april gehouden ledenvergadering van de studiegroep.

Studiegroep „Obstetrie en Gynaecologie”. Drie onderwerpen heeft de studiegroep „Obstetrie en Gynaecologie” bestudeerd, namelijk het verloskunde-onderzoek 1958, het onderzoek naar de betrouwbaarheid van een orale zwangerschapstest en het abortus-onderzoek 1960. Zowel over het eerste als over het laatste onderwerp zullen op dit Congres uitvoerige mededelingen worden gedaan. Derhalve moge worden volstaan met de vermelding, dat bij het verloskunde-onderzoek een kleine 10.000 formulieren binnen kwamen van ruim 200 deelnemers, dat de bewerking van deze gegevens in volle gang is, dat de deelname verheugend groot was en dat belangrijke resultaten voor de verloskunde van de huisarts te verwachten

zijn. Wat het abortus-onderzoek betreft, is een proefonderzoek door dertig deelnemers zo juist beëindigd en de Studiegroep hoopt te kunnen komen tot deelname aan het eigenlijke onderzoek van een 500-tal huisartsen binnen en buiten het N.H.G. Met dankbaarheid kan gewag worden gemaakt van de ook elders vermelde medewerking van de firma „Organon”. De voorbereiding van een onderzoek betreffende de betrouwbaarheid van een orale zwangerschapstest leidde tot het, door wetenschappelijk literatuuronderzoek, zeer goed gefundeerd advies aan de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek dit project niet in studie te nemen. Dit advies getuigde van een op hoog peil staande wetenschappelijke kritiek en van een lofwaaardige zelfbeheersing. In „huisarts en wetenschap” werden de resultaten van dit onderzoek uitvoerig beschreven.

Studiegroep „Artikelendocumentatie”. Was 1957 het jaar van moeizaam zoeken naar de werkwijze, waarmee aan het gestelde doel kon worden beantwoord, was 1958 het jaar van consolidatie van de ontwikkelde werkmethode en van de wijze van kiezen der te refereren literatuur, in 1959 kon daarnaast ook worden gedacht aan het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Het aantal leden van deze Studiegroep nam niet onbelangrijk toe en ligt nu aanzienlijk boven de veertig. Sinds het vorige Ledencongres werden 50 referaten in „huisarts en wetenschap” opgenomen. Na een daling van de produktiviteit in het begin van de verslagperiode, is een, vooral kwalitatief, duidelijk herstel ingetreden. Werd in 1957 van 212 referaten slechts 30 procent goedgekeurd en in 1958 van 121 referaten even minder dan 50 procent, in de eerste negen maanden van 1959 kon van 66 referaten ruim 60 procent voor publikatie in „huisarts en wetenschap” worden aanbevolen. Zowel door de tweemaal per jaar gehouden vergadering van de gehele studiegroep, als door persoonlijke gesprekken en schriftelijke gedachtenwisseling is een zekere eenheid van opvatting ontstaan over wat wel en wat niet moet worden gerefereerd en hoe dit dient te geschieden, echter zonder dat hieruit een onpersoonlijke gelijkvormigheid is geresulteerd.

Dat de produktie der referaten steeds slechts van een klein deel der leden afkomstig was, baarde de Studiegroep en haar bestuur nog de meeste zorg. Het opsporen van de oorzaken daarvan en het verbeteren van deze toestand kwamen in vrijwel elke bijeenkomst van Studiegroep en bestuur ter sprake. Ter activering van de referaten en ter wederzijdse lering worden sinds kort in de bestuursvergaderingen enkele leden uitgenodigd het bespreken der referaten bij te wonen. De laatste vergadering van de gehele studiegroep was ook vrijwel geheel gewijd aan het gezamenlijk bespreken van de ingekomen referaten. Ook hier bleek dus wederom het verkleinen van de afstand tussen bestuur en leden voor beide partijen nuttig te zijn.

Naast het refereren, dat als een belangrijke vorm van nascholing wordt gezien, werd begonnen met het instellen van een beperkte literaturoordienst, die de lezers van „huisarts en wetenschap” de gelegenheid biedt de gerefereerde artikelen in origineel te lezen. Tot heden werd hiervan nog slechts een zeer spaarszaam gebruik gemaakt. Of dit pleit tegen de keuze der referaten, of voor de kwaliteit daarvan of mogelijk tegen de wetenschappelijke belangstelling der N.H.G.-leden, kon nog niet worden uitgemaakt.

Op verzoek van het N.H.G.-bestuur bracht de Studiegroep een pre-advies uit over een documentatie-systeem voor huisartsenliteratuur, welk pre-advies door het N.H.G.-bestuur werd overgenomen en leidde tot het instellen van een werkgroep over dit onderwerp.

Commissies

Algemene Advies Commissie. De Algemene Advies Commissie bracht in het afgelopen jaar zeer gewaardeerde adviezen uit over een te stichten Fonds voor Wetenschappelijke Doel-einden, de samenstelling van eventuele Raden van Toezicht en Beheer en over de taak van het Ledencongres daarbij.

Ook over de zgn. „Woudschoten-conclusies” werd aan het N.H.G.-bestuur gerapporteerd.

In arbitraire zaken behoefde geen beroep op de Commissie te worden gedaan. Verder heeft het N.H.G.-bestuur over enkele financiële aspecten van zijn beleid de raad van de Commissie ingewonnen. Moge het inschakelen van deze zo uiterst

belangrijke Commissie bij het beleid van het N.H.G.-bestuur in de toekomst meer aandacht krijgen dan voorheen.

Redactiecommissie voor „huisarts en wetenschap“. „huisarts en wetenschap“ kwam sinds het vorige Ledencongres regelmatig maandelijks uit in een oplage van 2.500-3.000 exemplaren. Buiten het Genootschap telt het orgaan thans tweemaal zoveel betalende abonnees, als daarbinnen, zodat thans het merendeel van de Nederlandse huisartsen het blad regelmatig leest, hetgeen wel een bewijs is dat de Redactiecommissie de wetenschappelijke inhoud van het blad op een zeer hoog niveau heeft kunnen handhaven. Geheel in overeenstemming hiermee is, dat de Redactiecommissie dit jaar bij verschillende auteurs een toenemende bereidheid heeft ontmoet om bijdragen te leveren voor het maandblad van het N.H.G. Door bestuursmededelingen en verenigingsberichten heeft het orgaan ook belangrijk bijgedragen aan de verkleining van de afstand tussen Bestuur en Centra en tussen de Centra onderling. Meer bijdragen uit en over de Centra zouden aan de onderlinge uitwisseling van ervaringen en suggesties zeker ten goede kunnen komen, terwijl meer publikaties uit de Commissies en de Landelijke Studiegroepen het blad tot een nog belangrijker informatiebron voor de leden zouden kunnen maken dan het nu reeds is. Het werk in deze Commissie vraagt zoveel toewijding en tijd, dat vervulling van de bestaande vacature zeer urgent geacht moet worden. Niettemin heeft de Commissie gemeend er goed aan te doen deze vacature niet overhaast te doen bezetten, doch na rustig overleg en openhartige informatie omtrent hetgeen een redactielid te wachten staat, voorstellen te doen betreffende aanvulling van haar kring. Het N.H.G.-bestuur deelt deze zienswijze volkomen. De economische ontwikkelingsgang van het blad blijft voldoende schenken. De Redactiecommissie heeft ook dit jaar met succes activiteiten ontplooid tot uitbreiding van het aantal abonnees-niet-leden. Eenmaal kwam het blad daartoe uit met een oplage van 6.000 exemplaren. Besloten werd de derde jaargang te doen strekken van september 1959 tot en met december 1960, zodat nadien jaargang en kalenderjaar zullen samenvallen.

Commissie Wetenschappelijk Onderzoek. De activiteiten van de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek zijn zo talrijk, dat een volledige opsomming daarvan de perken van dit overzicht te buiten zou gaan. Op gevaar af de Commissie onrecht te doen, moge de volgende bloemlezing haar werk en haar betekenis toch voldoende illustreren. De Commissie nam een zesstal onderzoeken in behandeling, waarbij eenmaal slechts als bemiddelaar werd opgetreden en eenmaal een onderzoek (over impetigo) door haar bemiddeling werd geboren. Op eigen initiatief is de C.W.O. begonnen met een onderzoek naar de problematiek van de huisarts. Een onderzoek over tonsillitis, dat in een Centrum was gestrand, werd door de stimulerende invloed van de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek weer op gang gebracht. Het in 1958 begonnen onderzoek naar de preventie van tetanus is in volle gang en verloopt naar wens. Een onderzoek, dat nog in behandeling is, betreft het Periodiek Geneeskundig Onderzoek. De Commissie verwacht hierover spoedig een rapport van de werkgroep, die zich heeft bezig gehouden met het bestuderen van de aanbevelingen dienaangaande.

Een in 1958 aanhangig gemaakt onderzoek betreffende een orale zwangerschapstest werd door de Commissie afgewezen op grond van een advies van de Studiegroep „Obstetrie en Gynecologie“. Met inspanning van alle krachten heeft de C.W.O. gedurende de laatste maanden van de verslagperiode gewerkt aan de voorbereidingen van het zogenaamde onderzoek van het jaar voor 1960. Zoals bekend is, wordt dit een abortus-onderzoek. Met dertig N.H.G.-leden werd reeds gedurende een maand een proefonderzoek verricht. Ondanks voorzichtig pogingen van de Commissie om deze in goede banen te leiden, is een aantal onderzoeken, die in 1958 in verschillende Centra waren begonnen, aan het verlopen. De oorzaak hiervan is, dat nog al te vaak te lichtvaardig over wetenschappelijk onderzoek wordt gedacht, met name wanneer verschillende onderzoekers aan één onderzoek deelnemen. Verder heeft de Commissie zich ingespannen om te

komen tot de oprichting van een bibliotheek, waarbij een samenwerking met de Studiegroep „Artikelendocumentatie“ tot stand kwam. Een oproep in „huisarts en wetenschap“ en in „Medisch Contact“ had de inzending van vele proefschriften en andere publikaties door en over huisartsen tot resultaat. Het Instituut voor Sociale Geneeskunde te Utrecht heeft aangeboden de uitleen-administratie van deze bibliotheek te gaan verzorgen.

Zeer intensief heeft de Commissie zich bezig gehouden met de vraag welke bijdrage zij zou kunnen leveren aan de verwezenlijking van de conclusies van de reeds eerder genoemde „Woudschoten-conferentie“. Zowel in een adviserend rapport aan het N.H.G.-bestuur als ook in een, op deze conclusies afgestemd eigen beleid, meent de Commissie deze bijdrage te kunnen leveren. Wat dit betreft bevindt de Commissie zich echter nog in de fase van ontwikkeling, die aan het stadium van uitvoering vooraf gaat.

De wijze waarop de ideeën van de Commissie via „huisarts en wetenschap“ zouden kunnen worden verbreid, is uitvoerig bestudeerd; voor deze voorlichting is echter nog geen geschikte vorm gevonden.

De activiteiten der Centra hadden, hoewel behorende tot het beleid van het N.H.G.-bestuur, ook de voortdurende aandacht van de C.W.O., evenals het bevorderen van de binding der N.H.G.-leden aan de doelstellingen van het Genootschap. Op verzoek van het N.H.G.-bestuur werd ten behoeve van de N.H.G.-leden een lijst samengesteld van promotie-onderwerpen voor huisartsen en ten behoeve van de Centra een lijst van eenvoudig uit te voeren onderzoeken.

Tenslotte zij vermeld, dat door bemiddeling van de Commissie tweemaal financiële steun werd verkregen voor individuele onderzoeken van een N.H.G.-lid.

Commissie Nascholing. Zowel in de vergaderingen van de Commissie Nascholing als in die van het inmiddels gevormde D.B. en van de subcommissie Integrale Geneeskunde bleek steeds meer, dat er nopens integrale geneeskunde een belangrijke leemte bestaat in de kennis van de huisarts, terwijl juist de kennis van deze integrale geneeskunde in de toekomst kan bijdragen tot het ontstaan van een specifieke huisartsengeneeskunde. Deskundige adviezen werden ingewonnen om tot een verbreiding van deze kennis te komen. Op grond hiervan leek de opbouw van een soort propaedeus in de integrale geneeskunde aangewezen. Echter bleek deze opzet voorshands veel te groot en leek ook de tijd er nog niet rijp voor. De Commissie gaf er dus de voorkeur aan de integrale geneeskunde in studie te nemen door het vormen van studiegroepen. Om dit werk verder uit te bouwen werd op advies van het N.H.G.-bestuur een subcommissie Integrale Geneeskunde gevormd, die allereerst tot taak had de werkzaamheden van de reeds bestaande zgn. psychosomatische studiegroepen te coördineren. Daartoe werd met de psychiaters-adviseurs van deze studiegroepen tweemaal bijeengekomen en met de huisartsenvertegenwoordigers van deze groepen eveneens tweemaal. Contacten met Balint e.a. leidden er toe, dat op 28 november jl. ongeveer vijf huisartsen en vijf psychiaters naar de Tavistock Clinic te Londen zijn gegaan om gedurende een week-end persoonlijk kennis te maken met het werk van Balint en zijn medewerkers. Voor deze studiereis werd zeer belangrijke financiële steun ontvangen van het Nationaal Fonds voor de Geestelijke Volksgezondheid en van de R.K. Artsenvereniging.

Een plan voor de Nascholing A, waarbij hiertoe uit te nodigen specialisten jaarlijks in „huisarts en wetenschap“ de vernieuwingen in hun vak, voor zover voor de huisarts van belang, in voor huisartsen bruikbare vorm zouden kunnen uiteenzetten, werd aan het N.H.G.-bestuur in de vorm van een memorandum aangeboden.

Een lijst van bestaande vormen van nascholing werd samengesteld en wordt voor de leden van het Genootschap beschikbaar gehouden. Bovendien is de Commissie gereed om die Centra, die daaraan behoefte gevoelen, van advies te dienen over nascholingsproblemen. Rechtstreeks contact met de Centra heeft de Commissie hierover echter nog niet gehad. De Commissie is nl. van mening, dat vruchtbaarder werk kan worden gedaan, indien voorafgaand overleg tussen N.H.G.-

bestuur en Centra de bestaande behoeften aan het licht heeft gebracht.

Een ander vraagstuk, waarmee de Commissie zich heeft bezig gehouden is de gesprekstechniek, de vorm dus van de benadering van de patiënt. Over deze materie is een onderzoek verricht o.a. in de vorm van een, door een bij uitstek deskundig geleide, ongeveer 2½ dag durende week-end conferentie voor counseling, waaraan de gehele Commissie, tezamen met enkele andere N.H.G.-leden, heeft deelgenomen. De resultaten van dit uitermate interessante onderzoek, de intermenselijke relatie betreffende, worden thans nog nader uitgewerkt.

Op 7, 8 en 9 april 1960 zal in het kader van de Boerhaave-cursus te Leiden een artsencursus worden gehouden, waarvan de organisatie van het wetenschappelijke gedeelte door het Bestuur van de Boerhaave-cursus geheel aan de Commissie Nascholing werd toevertrouwd. De titel van dit programma luidt: „Bijdragen tot de ontwikkeling van de huisartsengeneeskunst”. Reeds hebben Dr. Balint en de hoogleraren Romano, Jores, Groen en Van den Berg zich als spreker beschikbaar gesteld. Ook huisartsen zullen als spreker optreden en hun dagelijks voorkomende patiënten, die integraal moeten worden benaderd, bespreken. Deze cursus zal de eerste door huisartsen georganiseerde Boerhaave-cursus zijn en de bedoeling van deze cursus is niet alleen te demonstreren wat integrale geneeskunst is, maar de problemen onder het oog zien, die moeten worden overwonnen om tot een werkelijke integrale geneeskunst of beter nog tot een typische, specifieke huisartsengeneeskunst te komen. Tenslotte had ook de revalidatie in haar meest uitgebreide vorm herhaaldelijk de aandacht van de Commissie. Ook hier ligt een uitgebreid terrein, waarop de huisarts zijn inzicht zal moeten verdiepen. Verder onderzoek en studie zijn zeer gewenst en zullen in de toekomst dan ook door de Commissie of door een in te stellen werkgroep worden ondernomen.

De werkzaamheden van de Commissie Nascholing waren dus en konden ook nog niet anders zijn dan in hoofdzaak oriënterende. Door genoemde onderzoeken tracht de Commissie zich echter voor te bereiden op haar eigenlijke taak, nl. op het geven van verantwoorde adviezen aan het N.H.G.-bestuur over en het organiseren voor de N.H.G.-leden van een goede nascholing.

Bestuur

Het Bestuur kwam dit jaar 13 maal bijeen, waarvan eenmaal met de besturen der Centra. Bovendien vergaderde het Dageelijks Bestuur nog 12 maal. Uit het Bestuur traden A. Hofmans — wegens zijn benoeming tot voorzitter van de Commissie voor Redactie van „huisarts en wetenschap” — en Dr. K. J. van Deen — wegens zijn benoeming tot hoogleraar in de Sociale Geneeskunde aan de Groningse universiteit. Hoewel deze laatste benoeming het N.H.G.-bestuur met trots en met grote voldoening vervulde, werd zijn heengaan niettemin als een groot verlies gevoeld. Dankbaar mag het N.H.G. zijn, dat Prof. Van Deen als buitengewoon lid en als adviseur van de Commissie Nascholing en van de Studiegroep „Praktijkvoering” voor het Genootschap bleef behouden.

De problemen op wetenschappelijk en organisatorisch gebied, die in het Bestuur aan de orde kwamen, alsmede de verschillende door het Bestuur genomen beslissingen werden regelmatig in „huisarts en wetenschap” gepubliceerd, zodat het overbodig kan worden geacht daar thans in dit algemeen overzicht weer uitvoerig bij stil te staan. Korte aandacht moge niettemin worden gevraagd voor het volgende:

Ingesteld werd een Fonds Wetenschappelijk Werk N.H.G., waarvoor een bankrekening werd geopend bij de Amsterdamse Bank te Leiden. In de voorlopige Raad van Toezicht van dit Fonds werden gevraagd zitting te nemen de leden van de Commissie voor de Geldmiddelen, terwijl tot onze grote voldoening ook de heer F. F. van Doorne bereid werd gevonden als financieel expert van deze Raad deel uit te maken. Nu meer en meer blijkt, dat elk facet van het N.H.G.-werk financiële voorzieningen vraagt, nu reeds allerlei voorgenoemde projecten niet tot uitvoering kwamen door gebrek aan middelen,

nu de begroting in vergelijking met die van onze buitenlandse zusterorganisaties duidelijk het stempel draagt van beperking en soberheid, nu de hoogte van de contributie niet weiniger er van weerhoudt lid van het Genootschap te worden, dienen talrijke financiële problemen zich zo nadrukkelijk aan, dat het zonder meer duidelijk is, dat deze met steeds meer klem om een oplossing vragen. Alleen al de research vraagt geldmiddelen van een omvang, die slechts door de nauw daarbij betrokkenen wordt gekend. Dat uit de contributies zelfs een klein onderzoek niet bij benadering kan worden gefinancierd, blijkt bij sommige leden en niet-leden volslagen onbekend te zijn. Pogingen om voor bepaalde onderzoeken incidenteel over de nodige fondsen te kunnen beschikken namen dan ook een belangrijk deel van de bestuursbemoelingen in beslag. Nog belangrijker is het echter te streven naar regelmatige, dus jaarlijks terugkerende, inkomsten, waarop kan worden gerekend en waarop organisatorische en wetenschappelijke plannen kunnen steunen, zodat proefonderzoeken gedaan en begrotingen opgesteld kunnen worden. Met het oog hierop werd het stichten van een Fonds urgent geacht en op korte termijn dient een zo groot mogelijke bekendheid te worden gegeven aan dit Fonds voor Wetenschappelijk Werk N.H.G.

De verbetering van het contact tussen Bestuur en Centra, wat eigenlijk wil zeggen tussen Bestuur en leden, is in de loop van dit jaar steeds weer in het Bestuur ter sprake gekomen. Naast de bijeenkomsten met de Centrumbesturen, kwamen nu ook tot stand periodieke bezoeken van bestuursleden aan de Centra en eveneens periodieke bezoeken van Centrum-vertegenwoordigers aan de vergaderingen van het Bestuur. De bevordering van het contact tussen de Centra, dus tussen de leden onderling, dat van belang is voor het uitwisselen van ideeën en ervaringen en wel in hoofdzaak via „huisarts en wetenschap” zal moeten lopen, had ook de voortdurende belangstelling van het Bestuur.

Steeds dringender werd de behoefte gevoeld aan een zekere kadervorming. Niet alleen voor het geven van leiding, maar vooral voor het activeren en produktief maken van bestaande studiegroepen, c.q. voor het stimuleren van de vorming van nieuwe studiegroepen, is een toegewijde en capabele kern noodzakelijk. Plannen om hiertoe te geraken werden door het Bestuur reeds tot op de grens van uitvoering gebracht. Eerste cursus, die in zekere zin ook in deze richting voert, maar meer rechtstreeks op de discussietechniek is gericht, werd reeds gehouden.

De universitaire vorming tot huisarts, de postuniversitaire nascholing van de huisarts, het assistentschap bij een huisarts, het zijn alle onderwerpen, die in menige Bestuursvergadering een grote rol speelden en ook door sommige Bestuursleden persoonlijk werden bestudeerd.

Uit de aard der zaak waren ook vele wetenschappelijke projecten, met name de zogenaamde „onderzoeken van het jaar”, onderwerpen van diepgaande besprekingen in het Bestuur. Veelal gaven ook de op elke agenda voorkomende „mededelingen uit de Commissies en Landelijke Studiegroepen” aanleiding om aan te knopen aan reeds in gang zijnde of in een stadium van voorbereiding verkerende wetenschappelijke research. Ernstig en uitvoerig werd van gedachten gewisseld over de vraag welke bijdrage de Sociologie zal kunnen leveren aan de ontwikkeling van de huisartsengeneeskunst. Een van de resultaten hiervan is te vinden in het programma van het Ledencongres.

Besloten werd verder nog voor het Ledencongres te verschijnen met een voorstel tot het instellen van een N.H.G.-prijs voor de beste publikatie in „huisarts en wetenschap”, geschreven door een huisarts, de huisartsengeneeskunde betreffende. Als zeer competente juryleden werden door het N.H.G.-bestuur Prof. Dr. J. R. Prakken en Prof. Dr. K. J. van Deen aangezocht en onmiddellijk bereid gevonden.

De besprekingen met de gezamenlijke farmaceutische industrieën — in de vorm van de Farmaceutische Contact Commissie — over een documentatiesysteem van alle in de handel zijnde specialités, die voor de huisarts van belang zijn, leverden geen praktisch resultaat op daar de uitvoeringsmoeilijkheden onoplosbaar bleken. Wel kwam hierdoor een zeer waar-

devol contact tot stand, waarvan het Bestuur hoopt, dat het op enigerlei wijze ten goede zal komen aan het wetenschappelijke werk van het Genootschap.

Het pre-advies van de Studiegroep „Artikelendocumentatie” over een documentatiesysteem en over een bibliotheek, beide betrekking hebbende op literatuur over de huisartsgeneeskunde, leidde tot het instellen van een werkgroep over deze onderwerpen. Het Bestuur was zo gelukkig een aantal zeer deskundige adviseurs bereid te vinden deze werkgroep bij de uitvoering van haar opdracht bij te staan.

Ledencongres 1958. Het door \pm 250 personen bezochte Ledencongres 1958, nog juist vallende binnen de verslagperiode, was een der hoogtepunten in het leven van het Genootschap. De grote belangstelling van kringen buiten het N.H.G. getuigde van een toenemende waardering voor ons werk, de grote deelname der N.H.G.-leden zelf getuigde van een levend eenheidsbesef en een actieve instelling ten aanzien van hun Genootschap.

Zowel het huishoudelijke als het wetenschappelijke gedeelte werd streng volgens het programma afgewerkt, een accurate, die de in het N.H.G. levende zakelijkheid onderstreepte. Dat het wetenschappelijk gedeelte op een hoog peil stond gaf voldoening; hetgeen nog te wensen overliet werkte verhelderend op de conceptie van het volgende Ledencongres. Kortheidshalve moge verder worden verwezen naar de uitvoerige verslagen in „huisarts en wetenschap” en in „Medisch Contact”.

Bureau. In maart van dit jaar nam Dr. A. Beek, om overigens zeer acceptabele redenen, ontslag als adjunct-secretaris. De grote verdiensten, die hij voor het secretariaat heeft gehad, waren vrijwel alleen aan ingewijden bekend. De dank van het Genootschap hiervoor werd tot uitdrukking gebracht door hem het zilveren N.H.G.-embleem uit te reiken. In zijn vervanging kon nog niet worden voorzien.

Het bureau verwerkte in het verslagjaar 1.153 ingekomen en 1.420 uitgaande stukken, waarvan 195 gestencilde. Dat deze cijfers in geen enkel opzicht de zeer toegenomen omvang van de werkzaamheden van het secretariaat demonstreren, zal zelfs voor out-siders duidelijk zijn. Bij de toenemende drukte op het secretariaat werd steeds pijnlijker het gemis van een adjunct-secretaris gevoeld. De tijd lijkt niet ver meer, dat het bureau een secretaris met een halve dagtaak nodig heeft. Aan de onvermoeide en toegewijde arbeid van mej. M. J. Westenberg was het overigens te danken, dat — zij het ten koste van veel overwerk — geen ophopingen van achterstallig werk ontstonden. Dit is een te grotere prestatie, daar door de N.H.G.-commissies en Landelijke Studiegroepen steeds meer type- en stencilwerk aan het bureau werd toevertrouwd. Het indijken van deze onregelmatig aanzwellende stroom was een van de zorgen van de secretaris. Aan mejuffrouw Westenberg komt dus de bijzondere dank van het Genootschap toe. Verder werd enige malen gebruik gemaakt van de diensten van een werkstudent en in drukke tijden, zoals rond het Ledencongres, moest de hulp van mevrouw P. H. Markies-van Zanten worden ingeroepen.

Tijdens de afwezigheid van de secretaris werd deze gedurende de maanden juli en augustus op voortreffelijke wijze vervangen door de voormalige adjunct-secretaris Dr. A. Beek. Zowel door het feit, dat het secretariaat in het gebouw van de Maatschappij is gevestigd, alsook door de hierdoor mogelijk geworden samenwerking met functionarissen en personeel van andere daarin gevestigde organisaties, zijn de werkzaamheden van het bureau aanzienlijk vereenvoudigd. De aan Bestuur en secretaris verleende administratieve bijstand was hiervan wel het belangrijkste voordeel.

Personalia. Voor zover bekend, promoveerden dit jaar drie N.H.G.-leden en wel Dr. A. F. M. v. d. Reep te Lutjebroek, over het onderwerp „Tuberculose in een plattelandspraktijk”; Dr. J. C. van Es te Apeldoorn, over het onderwerp „Gezinnen met zwakzinnige kinderen” en Dr. B. J. M. Aulbers te Delft, over het onderwerp „Erfelijke aangeboren doofheid in Zuid-Holland”.

Exemplaren van hun proefschriften werden door het Bestuur dankbaar aanvaard en na lezing ter beschikking gesteld van de N.H.G.-bibliotheek in oprichting.

Betrekkingen met organisaties en personen buiten het Genootschap. Met de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst en met de Landelijke Huisartsen Vereniging werden, als voorheen, zeer hartelijke betrekkingen onderhouden. Daartoe droegen de permanente vertegenwoordigers van deze organisaties in het bestuur van het Genootschap niet weinig bij.

In samenwerking met de L.H.V. kon aan alle Nederlandse huisartsen een bundeling worden aangeboden van enige artikelen uit het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde over de behandeling van diabetes door de huisarts. De samenwerking ging zelfs zo ver, dat de L.H.V. zich bereid verklaarde voor de helft bij te dragen in de kosten van de tentoonstelling tijdens het Congres 1959.

Overleg met enige Maatschappij-commissies vond plaats en droeg bij tot een waardevolle verdieping van in het Genootschap levende gedachten.

De verhouding tot het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde, waarvan ook dit jaar ten behoeve van de Studiegroep „Artikelendocumentatie” weer een aantal tijdschriften in bruikleen werd ontvangen en met „Medisch Contact”, waarvan de hoofdredacteur als adviseur een zeer gewaardeerd lid van het N.H.G.-bestuur is, was onveranderd uitstekend. Het contact met het Departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid en met het Staatstoezicht op de Volksgezondheid is groeiende. Van de Gezondheidsorganisatie van T.N.O. werd op velerlei gebied zeer belangrijke en voor ons onmisbare steun ontvangen; o.a. werden de aanzienlijke kosten van het verloskunde-onderzoek 1958 geheel door deze organisatie gedragen, hetgeen hier met dankbaarheid moge worden vermeld. Ook de onbeprompen medewerking van de Nederlandse Bond voor Moederschapszorg en Kinderhygiëne, die de publikatiekosten van de resultaten van het verloskunde-onderzoek geheel voor zijn rekening nam, ontlastte het Genootschap van een belangrijke zorg en vervulde ons met dankbaarheid. Met het Instituut voor Sociale Geneeskunde te Utrecht, dat o.a. huisvesting aanbood voor de in opbouw zijnde N.H.G.-bibliotheek en maandelijks gastvrijheid verleende aan de C.W.O., met het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde te Leiden en met het Rijks Instituut voor de Volksgezondheid te Utrecht bestaan voortreffelijke banden van samenwerking.

De belangstelling van de hoogleraren in de Sociale Geneeskunde der verschillende universiteiten was voor het N.H.G. een belangrijke steun en zal, naar kan worden verwacht, ook in de toekomst een aanzienlijke stimulans zijn voor het werk van het Genootschap.

Bepaald verheugend en, naar gehoopt wordt, een belangrijke stap in de richting van de zo noodzakelijke verruiming der geldmiddelen van het Genootschap, was de toezegging van de firma Pfizer jaarlijks f 3.000,— te storten in het Fonds Wetenschappelijk Werk N.H.G. Dat de firma „Organon” toezegde een deel der geneesmiddelen, benodigd voor het abortusonderzoek 1960, gratis ter beschikking te stellen vormde een wezenlijke bijdrage aan het slagen van dit onderzoek. De daadwerkelijke medewerking aan de tentoonstelling van de firma Laméris te Utrecht die de inrichting en van de N.V. Gelders Vloerenbedrijf te Deventer, die de vloerbedekking van de geëxposeerde praktijkkamers verzorgde, moge hier niet onvermeld blijven.

De uit al deze bijdragen blijkende sympathie en waardering voor het streven van het Genootschap gaan in betekenis nog verre uit boven het, overigens uiterst belangrijke materiële aspect daarvan en demonstreren een alom toenemend vertrouwen in ons werk en in onze mogelijkheden.

Internationale contacten werden uitgebreid, o.a. door een bezoek van de voorzitter en de vice-voorzitter aan een conferentie, die op 23 en 24 mei in Londen werd gehouden en waarvan het onderwerp was: „Public Health and the Family Doctor” en door Jhr. Dr. A. H. van Lidt de Jeude, die als lid van een overheidsdelegatie deelnam aan de Conferentie on

Mental Hygiene te Helsinki. Verheugend was het enige raadgevende steun te mogen verlenen ten behoeve van de aanstaande oprichting van een huisartsengenootschap in Finland. Het schriftelijk contact met de College of General Practitioners werd geïntensiveerd en ook het persoonlijke contact met deze organisatie nam toe. Enige Ierse artsen zochten tijdens hun studiereis contact met het N.H.G.

Door steeds meer verenigingen en instanties werd het Genootschap gevraagd zich te laten vertegenwoordigen, evenals door een aantal geheel buiten N.H.G.- en Maatschappij-verband staande commissies. Getracht werd steeds hieraan zo adequaat mogelijk gehoor te geven.

Tenslotte moeten in dit verband nog worden genoemd de voordrachten in het kader van de Basis-opleiding Cursus Gezondheidszorg en Preventieve Geneeskunde te Leiden en van de Basis cursus Sociale Geneeskunde en Gezondheidsleer te Nijmegen, die door Dr. F. J. A. Huygen werden gehouden en zijn voordracht voor de R.K. Artsenvereniging getiteld „De huisarts als gezinsarts”.

Van onschatbare waarde waren ook dit jaar weer het overleg met en de hulp van de talrijke adviseurs, verbonden aan het N.H.G.-bestuur, aan zijn Commissies en aan de Landelijke Studiegroepen. Evenals de psychiaters-adviseurs der psychosomatische studiegroepen, leverden zij aanzienlijke bijdragen aan het werk van het Genootschap op welhaast elk gebied.

Samenvatting

Samenvattend is dus dit jaar er een geweest van bezinning op de wezenlijke waarden, die in de doelstelling van het Genootschap liggen besloten en op de weg, die het Genootschap in de nabije en iets verdere toekomst zal hebben te gaan. Een jaar ook van tasten en zoeken naar wat er aan fundamenteels is in ons streven en naar wat in de korte tijd van het bestaan van onze vereniging reeds nu gebleken is van secundair belang te zijn of als overbodige franje dient te worden losgelaten. Een jaar ook, waarin de relaties zowel met onze onmiddellijke omgeving als ook op internationaal niveau belangrijk zijn uitgebreid, waarmee gepaard is gegaan een toenemende erkenning van en een groeiende waardering voor ons Genootschap. Een jaar, waarin weinig naar het verleden is teruggeblikt, maar eerlijk getracht is de mogelijkheden van het heden te benutten; met een bescheiden en doelbewuste blik ook naar de toekomst, die geen aarzeling toelaat, maar wel voorzichtigheid eist. Helaas ook een jaar, waarin door gebrek aan tijd veel werk ongedaan, waarin door gebrek aan geld menig project onuitgevoerd moest blijven.

Mogen, meer nog dan tot nu toe, *alle* leden zich laten betrekken in een streven naar de vorming van een hechter geheel, opdat, naast de uitbouw naar buiten, in het komende jaar vooral de innerlijke opbouw van ons Genootschap ieders volle aandacht en steun krijgje.

P. DEN DUYN, secretaris N.H.G.

HET NEDERLANDS HUISARTSEN GENOOTSCHAP-CONGRES 1959

Het zaterdag 21 november te Utrecht, in Esplanade gehouden N.H.G.-congres 1959 heeft, wat het wetenschappelijke gedeelte betreft, grote belangstelling verworven. Ook nu was de opkomst te 10 uur, tijdstip van de aanvang van het huishoudelijk gedeelte, nog matig, doch terwijl de huishoudelijke zaken werden afgewikkeld kwamen vele congresgangers van heinde en verre binnen en later op de ochtend, aan de lunch en vooral in de middagzitting kon het Nederlands Huisartsen Genootschap op een grote opkomst van belangstellenden bogen.

Het huishoudelijk gedeelte kreeg in de het toegemeten tijd van één uur volledig zijn beslag. De notulen van het Congres 1958 werden goedgekeurd, Den Duyn bracht als secretaris van het N.H.G. zijn jaaroverzicht uit — men vindt het in dit nummer in extenso afgedrukt — de penningmeester werd

decharge verleend voor zijn beleid. De begroting voor 1960 was een hamerstuk en datzelfde gold voor het contributievoorstel 1960. Wel mag ten aanzien van dit contributievoorstel even naar voren worden gebracht dat voorzitter Hogerzeil er daarbij op heeft gewezen, ook verwijzende naar de begroting, dat een belangrijk deel van de contributiegelden moet worden aangewend voor een goede gang van organisatorische zaken, van secretariaat, bestuur, centra, commissies enz.; hij vestigde daarop even de aandacht in verband met de hier en daar wel gehoorde opvatting, dat de contributie hoog zou kunnen worden genoemd. De begroting maakt duidelijk dat het voeren van de organisatie op zichzelf veel middelen eist en dat de contributiegelden zodoende nog niet toereikend zijn om daaruit wetenschappelijke onderzoeken te bekostigen. Met betrekking tot deze enkele toelichting bij het contributievoorstel — het komt er op neer dat de thans geldende contributie gedurende 1960 wordt gehandhaafd — was later ook van belang de mededeling van de voorzitter, dat men een splitsing heeft gebracht tussen gelden voor wetenschappelijk onderzoek en die voor commissies e.d. Het tot dit doel gestichte Fonds Wetenschappelijk Werk N.H.G. beval hij met nadruk in aller belangstelling aan. Het beheer van dit fonds is toevertrouwd aan het dagelijks bestuur van het N.H.G., dat daarin wordt bijgestaan door een raad van toezicht, zo lichte de voorzitter verder toe en men mocht uit de reactie van het Congres afleiden dat het met deze beheersvorm akkoord is gegaan. Een andere mededeling van de voorzitter was die betreffende de instelling van een prijs (van f 300,—) voor het beste door een huisarts geschreven artikel in „huisarts en wetenschap”.

Tot leden van het bestuur werden gekozen Dr. J. M. G. Phaff, huisarts te Huizum en J. J. M. Michels, huisarts te Wagenberg; zij nemen de plaatsen in van Dr. K. J. van Deen, die wegens zijn benoeming tot hoogleraar in de sociale geneeskunde aan de universiteit van Groningen is afgetreden en van A. Hofmans, die de functie van voorzitter van de redactiecommissie van „huisarts en wetenschap” heeft aanvaard. In de twee vacatures in de Algemene Advies Commissie noch in de vacature in de redactiecommissie „huisarts en wetenschap” is voorzien. De taken zijn te belangrijk, zo stelde het bestuur, om met voorziening in deze vacatures overhaast te werk te gaan. Het Congres kon met dit beleid geheel meegaan en het machtigde het bestuur over te gaan tot tussentijdse voorzieningen in deze vacatures, onder voorbehoud van daarop door een volgend Congres te geven formele beslissingen.

Al deze verkiezingen vergden nauwelijks tijd. In alle vacatures was er slechts enkele kandidaatstelling door het bestuur; uit de ledenkring waren geen kandidaten naar voren gebracht. De benoemingen geschieden derhalve met algemene stemmen. Dat gold ook voor die aangaande de uitbreiding van de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek met één lid, Dr. J. C. van Es te Apeldoorn, en de voorziening in de vacatures in de Commissie Nascholing: E. v. d. Weg te Nieuw-Vennep en Jhr. Dr. A. H. van Lidt de Jeude te Zeist gaan daarin de plaatsen innemen van F. Th. ter Haar te Winterswijk en S. Smit te Nijverdal. Op voorstel van het bestuur werd Prof. Dr. K. van Deen benoemd tot adviseur van deze commissie. Aan alle aftredenden heeft de voorzitter dank gebracht voor het aandeel, dat zij in de organisatorische taken van het N.H.G. hebben genomen.

Het tijdschema voor dit huishoudelijk gedeelte bleek nauwkeurig te zijn geschat. Niemand vroeg het woord voor de rondvraag en te elf uur kon men, na enkele minuten pauze, overgaan tot het wetenschappelijke gedeelte. Er was toen een groot en aandachtig gehoor voor H. J. P. M. Dijkhuis, huisarts te Gendt, die met zijn voordracht „De bepaling van de protrombinetijd door de huisarts; mogelijkheden en moeilijkheden” een voorbeeld gaf van wetenschappelijke zin en arbeid van de huisarts. Daarna gaf E. M. Jansen, huisarts te Utrecht, een inleiding op de tentoonstelling „De praktijkruimte van de huisarts”, welke tentoonstelling de congresgangers gedurende de middagpauze hebben bezichtigd. Zij was opgesteld in het Willem Arntszhuis in de Agnietenstraat te Utrecht en samengesteld door de Studiegroep Praktijkvoering. Een uitstekende regeling — terwijl de ene groep congressisten lunchte bezocht de andere de expositie en omgekeerd — maakte het allen